Práce & sociální politika

noviny Ministerstva práce a sociálních věcí • ročník 2 • číslo 9 • 12. 9. 2005

Náklad ověřen auditorskou firmou ABC

Noviny jsou součástí projektu ČESKÝ DOMOV www.ceskydomov.cz

AKTUÁLNĚ

Kouření na pracoviště nepatří

čtěte na straně 3

K VĚCI

Význam posudkové služby sociálního zabezpečení

čtěte na straně 4

PŘEDSTAVUJEME

Prosaz – plnohodnotný život pro handicapované

čtěte na straně 6

Slovo ministra

MPSV snižuje počty pracovníků

Několikrát jsem v médiích zaznamenal kritiku Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) za to, že zaměstnává vysoký počet úředníků, přestože vláda uložila jednotlivým resortům počty zaměstnanců snižovat. Vzhledem k tomu, že pravděpodobně došlo k nesprávné interpretaci ze strany Ministerstva financí ČR, pokusím se tuto skutečnost vysvětlit.

Kabinet na svém jednání dne 6. srpna 2003 (usnesení vlády č. 808 a 809) rozhodl o redukci počtu systemizovaných míst v orgánech státní správy a jimi řízených organizacích. Pro resort práce a sociálních věcí z toho vyplynula povinnost snížit v letech 2004–2006 každoročně počet zaměstnanců o 100 osob a tím pádem i ušetřit odpovídající objem prostředků určených na jejich platy. Tento úkol MPSV v letech 2004 a 2005 splnilo.

K 1. lednu 2005 činil počet systemizovaných pracovních míst v celém resortu práce a sociálních věcí 18 194. Toto číslo schválila vláda, a není tedy v žádném rozporu s vládním usnesením. V roce 2006 počet míst klesne na 18 094. Taková jsou prokazatelná fakta – v resortu práce a sociálních věcí počty zaměstnanců klesají.

Ty, kteří kritizují MPSV za vysoký počet pracovníků, bych chtěl upozornit, že vláda přijala opatření v rámci reformy veřejných financí, na jehož základě došlo k oddělení role státu a územních samosprávných celků v oblasti státní sociální podpory. Výsledkem bylo, že 1. dubna 2004 bylo do resortu práce a sociálních věcí převedeno celkem 2992 lidí, kteří byli do té doby zaměstnanci obcí s rozšířenou působností. Od uvedeného data pracují na úřadech práce.

Navíc bylo na základě usnesení vlády ze dne 19. května 2004 (č. 485) převedeno do resortu práce a sociálních věcí 100 zaměstnanců z resortu financí (Celní správa ČR). Důvodem tohoto kroku byla snaha posílit kontrolní činnosti zejména v oblasti nelegálního zaměstnávání. Další tři zaměstnance „získalo“ MPSV od Ministerstva vnitra ČR poté, co do naší kompetence přešla agenda týkající se problematiky integrace cizinců.

Jsem přesvědčen, že jen nepochopením těchto faktů vznikla mylná iluze a negativní odezva ohledně počtu pracovníků v mém resortu. Ministerstvo práce a sociálních věcí plní usnesení vlády a počty zaměstnanců snižuje. V žádném případě nemohu souhlasit s tím, že můj resort plýtvá penězi daňových poplatníků. Vždyť je to právě Ministerstvo práce a sociálních věcí, které vypracovalo návrhy zákonů, jejichž přijetí bude znamenat komplexní a největší změnu sociálního systému od roku 1989. A cílem těchto změn je právě efektivní hospodaření s prostředky státního rozpočtu, tedy s prostředky daňových poplatníků.

Ing. ZDENĚK ŠKROMACH
MÍSTOPŘEDSEDA VLÁDY A MINISTR PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Od října bude zvýšen příspěvek na péči o osobu blízkou na 5310 Kč

Více těm, kteří se starají...

Od října se zlepší finanční situace občanů pečujících o blízkou nebo jinou osobu. Nabude totiž účinnosti novela zákona, která zlepší podmínky rodičům pečujícím osobně, celodenně a řádně o dlouhodobě těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, které vyžaduje mimořádnou péči. Zároveň zlepší podmínky těm, kteří se starají o zletilé nebo staré osoby (jedná se o osoby převážně nebo úplně bezmocné, resp. starší 80 let a částečně bezmocné).

FOTO: T. REZEK

Na základě tohoto zákona se zvýší příspěvek při péči o jednu blízkou osobu ze současných 3776 Kč na 5310 Kč měsíčně. Pokud občan pečuje o dvě a více osob, bude pobírat místo současných 6490 Kč 9086 Kč měsíčně. Novela zákona pamatuje také na případy, kdy si občané při pobírání tohoto příspěvku přivydělávají. V současné době si mohou přivydělat maximálně 3540 Kč čistého příjmu měsíčně, aniž by o příspěvek přišli. Nová právní úprava zvyšuje tuto částku na 5900 Kč.

Souběh dávek

Novela podpoří i rodiny, které mají dítě v pěstounské péči. Tyto rodiny budou moci pobírat příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu a zároveň dostávat odměnu pěstouna, aniž by ztratily nárok na jednu z dávek. Oproti současnému stavu budou moci pobírat příspěvek i ti, kteří pečují o osobu blízkou (například babičku) a zároveň pobírají rodičovský příspěvek při péči o dítě ve věku do čtyř (případně sedmi let). I v tomto případě novela umožní souběh těchto dávek. Podmínkou je, aby se oba příspěvky neposkytovaly z důvodu péče o tutéž osobu. Nová právní úprava zároveň umožňuje souběh pobírání příspěvku s vdovským a vdoveckým důchodem. Občanům, kteří pobírají vedle příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu dávky sociální péče (jsou vázány na sociální potřebnost), budou úřady při hodnocení jejich příjmu započítávat tento příspěvek pouze z poloviny, což opět povede ke zlepšení jejich finanční situace.

Podmínka celodenní péče

K tomu, aby rodič mohl pobírat příspěvek při péči o osobu blízkou, musí splňovat mimo jiné podmínku celodenní péče. Aby mohla být péče kvalitní, musí rodiče také odpočívat.

Pokračování na straně 2

15 let České správy sociálního zabezpečení

Před patnácti lety vznikla Česká správa sociálního zabezpečení. K největším úkolům patnáctileté historie, které ČSSZ zvládla na jedničku, patřila digitalizace papírových dokumentů pro systém pojištění. Česká republika se stala třetím státem v Evropě, který má nárokové podklady pojištěnců v digitální formě, a prvním státem, který převod papírových dokumentů do elektronické podoby zvládl v tak krátké době. O tom, že digitalizace v ČSSZ byla velmi ojedinělá a úspěšná, vypovídá fakt, že projekt získal významné ocenění na prestižní konferenci Connection 2003 v USA.

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ
ČSSZ

Jedním z nejdůležitějších projektů pro klienty, který v současné době probíhá, je vytvoření individuálních kont pojištěnců. Vzniknou příští rok a obyvatelům České republiky umožní zjistit si na jakémkoliv územním pracovišti ČSSZ všechny informace o dobách a výdělcích důležitých pro důchodové řízení.
Od roku 1990 prošla ČSSZ mnohými změnami, ať už v oblasti zákonů, vedení, způsobu práce či vnitřního uspořádání. Vždy však její zaměstnanci pamatovali na to, proč ČSSZ existuje. Lidé byli pro ČSSZ na prvním místě před 15 lety a je tomu tak i v roce 2005.

Pavel Šporcl: Každému se může stát něco podobného

Když někdo začne hrát na housle v pěti letech a s přibývajícími lety ho hra nepřestane bavit, ba naopak, je na nejlepší cestě stát se uznávaným hudebníkem. PAVLU ŠPORCLOVI se to určitě podařilo. Dodnes má z hraní radost a vedle koncertování na nejprestižnějších scénách se věnuje i charitě. Stal se patronem Informačního centra neziskových organizací (ICN) a Linky bezpečí.

Od začátku letošního roku jste výhradním patronem ICN. Jak k tomu došlo?

Už několik let se snažím pomáhat tam, kde je potřeba. Neznamená to pouze účastnit se charitativních koncertů, ale také třeba jezdím navštěvovat děti do dětských domovů či různé spolky vozíčkářů. To, že jsem se stal patronem ICN, mě velice těší. Je to organizace, která pomáhá všem neziskovým organizacím, a tak jsem si řekl, že vlastně přes ICN budu pomáhat všem najednou.

Co funkce patrona obnáší?

Je to především o publicitě a k tomu jsem zatím odehrál jeden koncert pro individuální dárce. Další koncert se chystá ještě tento rok.

Vedle ICN podporujete i Linku bezpečí. Proč volba padla zrovna na tyto projekty?

Těch projektů u nás je celá řada a já jsem potěšen, že jsem byl osloven nabídkou stát se patronem právě těchto dvou. Pracují tam lidé, kterým věřím a u kterých vím, že peníze půjdou skutečně tam, kam mají. Spolupracuji ale velmi úzce také s jinými organizacemi, např. Nadací Naše dítě či Kapkou naděje.

FOTO: ©A. ZIKA

Vedla vás k podpoře těchto projektů nějaká osobní zkušenost?

Ne, nic konkrétního mě k tomu nevede. Mám prostě vnitřní pocit, že pomáhat musím. Okolo nás žijí lidé, kteří pomoc potřebují, kteří potřebují být vnímáni jako normální součást naší společnosti. I proto navštěvuji různé spolky postižených. Tam se člověk o životě hodně naučí. Je až neuvěřitelné, jak moc jsou tito lidé normální a jak si ze sebe dokážou dělat legraci. To jen my si občas myslíme, že do naší společnosti nepatří. To je ale naprosto mylný názor.

Pokračování na straně 2

Více těm, kteří se starají...

Dokončení ze strany 1

S ohledem na tuto potřebu rodičů pečujících o postižené dítě se podmínka celodenní péče považuje za splněnou i v případech, kdy takové dítě bude ve školní družině, školním klubu nebo středisku zájmové činnosti.

Nová dávka

Novela zavádí do systému dávek státní sociální podpory novou dávku „příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc“. Tu bude dostávat dítě pobývající v uvedeném zařízení, dokud příslušné orgány nerozhodnou o jeho dalších výchovných poměrech. Výše měsíčního příspěvku odpovídá devítinásobku příslušné částky na výživu a ostatní osobní potřeby dítěte podle zákona o životním minimu. Jedná se o přibližně 15–22 tis. Kč měsíčně, a to podle věku dítěte.

Omezující opatření v ústavech

Nová právní úprava ošetřuje také problematiku používání restriktivních opatření v ústavech sociální péče a domovech pro seniory, mezi které patří např. klecová lůžka opatřená mříží či sítí. Používání těchto opatření bude možné ve výjimečných případech, a to pouze tehdy, pokud by mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví samotného klienta nebo jiných osob. K použití opatření, které omezí pohyb uživatele služby, bude vždy nezbytné vyjádření lékaře. Vedení ústavu bude muset v takových případech informovat zákonného zástupce klienta. Zákon také zavádí povinnost evidovat tyto úkony.

Číslo měsíce: 5900

Tuto částku (v Kč) si může přivydělat osoba pečující o osobu blízkou nebo jinou k částce 5310 Kč, kterou dostane jako příspěvek za tuto řádnou a celodenní péči. Bližší informace poskytne odbor sociální péče příslušného obecního úřadu podle místa trvalého pobytu.

VZNIKLA RADA SENIORŮ

Rada ministra práce a sociálních věcí ČR pro záležitosti seniorů vznikla 18. července t. r. Rada je poradním orgánem ministra práce a sociálních věcí ČR. Svou činnost orientuje především na naplňování Národního programu přípravy na stárnutí na léta 2003–2007. Členem Rady se může stát zástupce nestátní neziskové organizace, která svou činností pokrývá alespoň 1000 seniorů. Jak dodává sám ministr: „Je nutné, aby o krocích vlády v tomto směru pomáhali rozhodovat také ti, kterých se tato problematika bezprostředně dotýká.“

Podpora organizacím pomáhajícím lidem bez domova

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) vyhlašuje výzvu k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci grantového schématu „Zajištění jednotného přístupu při poskytování sociálních služeb osobám bez přístřeší“ v části opatření 2.1 Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením.

Finance pro úspěšné žadatele budou poskytnuty v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Předložené projekty by měly být zaměřeny na poskytování sociálních služeb lidem bez přístřeší a měly by vést k jejich sociálnímu začlenění a ke zlepšení jejich společenského a pracovního uplatnění. MPSV podpoří služby následujícího typu:

- **azylové domy pro osoby bez přístřeší** – jednotlivce poskytující služby nejméně 2 roky,
- **nízkoprahová denní centra** poskytující služby nejméně 2 roky,
- **terénní programy** v návaznosti na některý typ z výše uvedených služeb.

Schválené projekty budou podpořeny až do výše 100 % uznatelných nákladů projektu. Jednotlivé projekty mohou získat podporu v rozmezí 650 tis. Kč až 75 mil. Kč. Celkem je na projekty vyčleněno 217 milionů 930 tisíc Kč. Žádosti o finanční podporu mohou zájemci podávat na adresu MPSV (Odbor sociálních služeb, Na Poříčním právu 1, 128 01, Praha 2). Lhůta pro jejich přijímání vyprší dne 31. října 2005 v 15.00 hodin.

Podrobnější informace jsou uvedeny v textu výzvy, která je i s doplňujícími informacemi k dispozici na www.esfcr.cz. Veškeré dotazy týkající se vyhlášené výzvy mohou zájemci zasílat na emailovou adresu soc.integrace_esf@mpsv.cz. Pro osobní konzultaci je nutné domluvit termín předem na telefonním čísle 221 922 367.

Minimální mzda má motivovat k práci

V roce 2006 by se měla minimální mzda zvýšit dvakrát. Takový je návrh Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

MPSV navrhuje, aby se měsíční minimální mzda zvýšila poprvé od 1. ledna 2006 o 6,6 %. Měsíčně by tak lidé, kteří pobírají minimální mzdu, měli dostávat místo současných 7185 Kč 7660 Kč. Minimální hodinová mzda by měla vzrůst ze 42,50 Kč na 45,20 Kč. Druhé zvýšení – o 6,2 % – by mělo nastat od 1. července 2006, kdy by měla nabýt účinnosti řada důležitých zákonů z pracovněprávní a sociální oblasti, jejichž cílem je především motivovat lidi k práci (nový zákoník práce, zákon o životním a existenčním minimu a zákon o pomoci v hmotné nouzi). Měsíční minimální mzda by od tohoto data měla činit 8135 Kč a hodinová minimální mzda pak 49,20 koruny.

Návrh MPSV posiluje motivační funkci minimální mzdy. Postupně by měla být minimální mzda tak vysoká, aby se lidem vyplatilo pracovat. Aby příjmy ze zaměstnání byly atraktivnější než příjmy ze sociálních dávek. Kromě pozitivních dopadů v oblasti zaměstnanosti a trhu práce, daní a sociálních dávek by také měla zajistit lidem, kteří mají nižší kvalifikaci a tím pádem i nižší příjmy, dostatek prostředků nutných na pokrytí rostoucích nákladů (např. na bydlení) a k zabezpečení dalších životních potřeb.

Minimální mzda je nejnižší peněžité plnění, které je zaměstnavatel podle zákoníku práce povinen poskytnout zaměstnanci za vykonanou práci. Výši a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanovuje vláda svým nařízením. V podnikatelské sféře je možné dohodnout prostřednictvím kolektivní smlouvy minimální mzdu vyšší. Naposledy se minimální mzda zvýšila od 1. ledna 2005.

Česká republika by se měla, jako členský stát EU, postupně přibližovat situaci ve vyspělých státech západní Evropy, kde je obvyklé, že minimální mzda dosahuje přibližně poloviny průměrné mzdy, zabezpečuje nezbytný základní životní standard (životní minimum) čtyřčlenné rodiny a je přibližně dvakrát vyšší než životní minimum jednotlivce.

Sexuální obtěžování je problém

Celá čtvrtina lidí, kteří pracují nebo někdy pracovali, se v práci setkala se sexuálním obtěžováním. Zkušenosti s tímto jevem má 28 % žen a 22 % mužů. Oběťmi sexuálního obtěžování v zaměstnání jsou v drtivé většině ženy a iniciátory nejčastěji jejich spolupracovníci.

Takový je závěr výzkumu, který pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR provedl Sociologický ústav Akademie věd ČR – Gender&sociologie ve spolupráci s Centrem pro výzkum veřejného mínění. Výzkum probíhal od května 2004 do března 2005 a jeho úkolem bylo zmapovat formy a četnost výskytu obtěžování, sexuálního obtěžování a nerovných podmínek v zaměstnání.

Se sexuálním obtěžováním se ženy setkávají často v oborech, ve kterých dominují muži (zemědělství, průmysl). I přesto česká společnost většinou vnímá sexuální obtěžování nesprávně jako umělý a zbytečně přeceňovaný problém.

Nejčastějšími formami sexuálního obtěžování jsou verbální útoky na osobní život, sexuální narážky, vtipy a poznámky. S takovým chováním se podle výzkumu setkala polovina až dvě třetiny české populace. Se závažnějšími formami sexuálního obtěžování, jako jsou nechtěný fyzický kontakt, sexuální návrhy a pobídky a návrhy na schůzku, a to i přes vyjádřený nezájem, se setkala zhruba pětina dotázaných. Alarmující je fakt, že v 15 % až 23 % případů jsou iniciátory tohoto chování nadřízení muži.

Pouze u pětiny oslovených zaměstnavatelů fungují odborové organizace, které se zabývají problémy v mezilidských vztazích, a pouze v každé osmé firmě existuje osoba, která je pověřená řešením takových problémů. Postoje podniků k problematice sexuálního obtěžování se liší podle organizačního prostředí a firemní kultury. Pouze minimální počet případů sexuálního obtěžování na pracovišti je řešen formální cestou. Nejčastějším vyústěním takových případů je přesun oběti nebo viníka na jiné pracoviště.

Jedním z důvodů, které vedou k takovým postojům, je podle výzkumu fakt, že se oběti sexuálního chování za vzniklou situaci stydí a samy sebe obviňují. Často se nikomu nesvěří a čin ani neohlásí. Fenomén sexuálního obtěžování je pak těžko zachytitelný a prokazatelný.

Výzkum se zaměřil také na obtěžování, znevýhodnění a nerovné podmínky na trhu práce. „Hrozby a šikanu“ prožívá v současnosti každá zhruba dvacátá žena z celého souboru sledovaných žen. Izolaci od kolektivu uvedly tři ženy ze sta.

Ve sféře práce je v České republice znevýhodňování pracovníka (či dokonce celého kolektivu) průvodním jevem soudobého stavu sociálního klimatu. Nejčastěji dochází ke znevýhodnění v oblasti finančního ohodnocení a v oblasti „nadpráce“, kdy lidé mají pocit, že pracují více než ostatní. V pracovních kolektivech a týmech se zase nejčastěji objevují formy znevýhodňování, jako je zatajování informací, klepy a pomlouvání.

Přestože se takové chování objevuje skutečně velmi často, jsou Češi k jeho různým formám, které vedou k znevýhodňování v práci, poměrně tolerantní. Ponižování a šikanu sice připouští jen 6 % respondentů, ale „snahu znepříjemnit“ pracovníkovi práci tak, aby odešel, toleruje 16 % respondentů, „klepy a pomlouvání“ by tolerovalo 19 % mužů a 16 % žen, „snižování výsledků práce zaměstnance“ by tolerovala více než pětina mužů a 16 % žen, „přetěžování pracovníka úkoly ve srovnání s ostatními“ toleruje čtvrtina české populace, „izolaci jednoho z členů týmu“ by připustila jedna čtvrtina mužů a jedna pětina žen a „tajení informací“ toleruje dokonce téměř každý třetí muž či žena.

Problematiku obtěžování na pracovišti, sexuálního obtěžování v zaměstnání, nerovných podmínek na trhu práce apod. řeší zákoník práce a také zákon o zaměstnanosti. Pokud k takovému chování na pracovišti dojde, měl by ho v první řadě vyřešit zaměstnavatel. Zaměstnavatel je dokonce povinen informovat zaměstnance o opatřeních směřujících k zajištění rovného zacházení a k zamezení diskriminace (i formou sexuálního obtěžování). V případě, že touto cestou nedojde k nápravě, oběť se může obrátit na Státní úřad inspekce práce.

Orgány inspekce práce jsou vybaveny odpovídající působností a pravomocemi včetně povinnosti poskytovat zaměstnancům a zaměstnavatelům bezúplatně základní informace a poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek.

Pokud se člověk setká s diskriminačními otázkami či obtěžováním ještě před nástupem do zaměstnání, měl by tuto skutečnost nahlásit příslušnému úřadu práce, který by měl u zaměstnavatele provést kontrolu. V případě prokázání porušení pracovněprávních předpisů může zaměstnavatel dostat pokutu až do výše 2 mil. korun. Zaměstnanci se samozřejmě mohou domáhat nápravy i soudní cestou.

Pavel Šporcl: Každému se může stát něco podobného

Dokončení ze strany 1

Nikdo z nás totiž nikdy neví, kdy se může něco stát a kdy budeme potřebovat pomoc sami.

Vy jste se v červnu zúčastnil i Běhu pro Paraple. Podle fotografií, které jsou k vidění na webových stránkách Centra Paraple, jste si tu akci užíval. Jaká tam byla atmosféra?

Atmosféra na Běhu pro Paraple je vždycky moc fajn. Myslím, že se ani od pana Svěráka, který to všechno zaštiťuje, nedá nic jiného než pohoda očekávat. Je to jedna z akcí, kdy se postižení sejdou s nepostiženými a společně si užívají radosti ze sportu. Běhu pro Paraple se vždy účastním moc rád. Takových akcí není nikdy dost.

Jsou podle vás Češi tolerantní?

Myslím, že letošní soutěž o českou SuperStar ukázala, že to s námi není tak špatné.

Na svých zahraničních cestách máte možnost vidět, jak se tam chovají k handicapovaným, a máte možnost srovnání. Jak jsou podle vás na tom Češi?

Musím se přiznat, že nemám přímou zkušenost. Samozřejmě jsem handicapované lidi viděl, ale neměl jsem příležitost pobavit se s nimi o tom, co je trápí. V těch základních věcech se ale – myslím – v zahraničí o postižené lépe starají, ať už třeba ve vyhrazených místech v koncertních sálech či např. v tom, že v každé stanici metra je výtah. Těch příkladů by bylo víc a určitě máme co dohánět.

Patříte mezi oblíbené umělce, kteří vystupují na charitativních akcích. Berete to jako povinnost se takových akcí účastnit?

Jako povinnost určitě ne, ale když vím, že peníze půjdou na dobrou věc, že půjdou skutečně tam, kam mají, a najdu místo v kalendáři, zúčastním se rád.

Naše tradiční otázka na závěr. Co je podle vás v životě nejdůležitější, aby byl člověk úspěšný? Kterou vlastnost by si měl hýčkat?

Záleží na tom, kde hledáme hranici úspěchu či neúspěchu. Neúspěch v práci přece neznamená neúspěch v rodině a opačně. Myslím, že pro náš život je potřeba pokory a lásky. Pro úspěch v kariéře je určitě potřeba hodně odvahy, trpělivosti, nápadů, štěstí a v mém případě i ohromná radost z toho, co dělám. Bez toho, aby mne hudba bavila tak, jak mne baví, bych to nikam nedotáhl. *(TR)*

FOTO: ©SUPRAPHON

AKTUÁLNĚ

Kouření na pracoviště nepatří

V druhé polovině srpna Poslanecká sněmovna schválila vládní návrh zákona, který obsahuje opatření k ochraně před škodami, které vznikají působením tabákových výrobků, alkoholu a návykových látek. Nový zákon stanoví opatření směřující k ochraně před škodami na zdraví a omezuje dostupnost tabákových výrobků. Při projednávání návrhu tohoto zákona jsem jeho schválení podpořil, i když jsem si vzpomněl na léta jednání v odborech, která se neobešla bez cigaret a modrého dýmu. Tehdy nám připadalo kouření samozřejmé a cigareta donedávna patřila k politickým jednáním stejně jako zápis z jednání.

Kouření je pomalé umírání

Kdyby cigaretový dým obsahoval pouze nikotin, asi bychom si oddechli. Jenže kuřák inhaluje spolu s nikotinem dehet, metan, oxid uhelnatý, sirovodík, kyanid sodný, arsenik nebo radioaktivní polonium a další karcinogenní látky, které se dostávají do plic a do krve, otravují lidské tělo a způsobují rakovinu tkání nebo leukémii. Ušetřeny nejsou ani žaludek a střeva a komu se chce opravdu zapomenout, s cigaretou v ústech je třikrát více ohrožen roztroušenou sklerózou než nekuřák. A pro představu: do krabičky cigaret, dnes již opatřené důrazným varováním, že kouření škodí zdraví, by se těžko vešel detailní popis možných následků. I když se snažím pochopit slabost kuřáků pro nikotin, tak je zároveň lituji, protože nenašli pravou motivaci se této své závislosti zbavit.

Pasivní kouření na pracoviště nepatří

Před rokem 1989 se u nás o pasivním kouření takřka nemluvilo a teprve osvěta v posledních několika letech také toto nebezpečí lidem přiblížila. Těžký modrý dým tak již skoro patnáct let na pracoviště nepatří. S uspokojením musím konstatovat, že nechtěné pasivní kouření nekuřáků v posledních letech na mnoha pracovištích téměř vymizelo. Pokud kouří kuřák, má filtr. Nekuřáci ale při pasivním kouření žádný filtr nemají. Děsivé je zjištění, že pasivní kouření usmrtí v ČR asi 120 osob ročně, což je téměř polovina všech zaměstnanců, kteří ročně zemřou na následky smrtelného pracovního úrazu.

Děti jsou nejvážnější oběti

Nejhůře se kouření podepisuje na dětech. Matky kuřačky častěji nedonosí plod, častěji se jim rovněž rodí zdravotně oslabené děti, popř. děti se zdravotním postižením. Již v těle matky se dítě stává pasivním kuřákem, když přijímá nikotin z její krve. Pasivní kouření pokračuje v domácnosti méně ohleduplných rodičů nebo jiných osob, kteří si klidně zapálí v místnosti za přítomnosti dětí. Výsledkem je častější nemocnost, respirační infekce, zhoršení astmatu, častější chronické nachlazení, alergie a imunitní poruchy a v neposlední řadě u dívek vyšší pravděpodobnost neplodnosti.

Odradit mladé

Kouření je bezesporu těžký zlozvyk, za který si většina kuřáků zodpovídá sama. Co je tedy skutečným cílem zákona? Nově definuje ochranu společnosti před tabakismem, omezuje dostupnost tabákových výrobků a zcela zakazuje možnost prodeje cigaret formou samoobsluhy. Prodávat tabákové výrobky osobám mladším 18 let nový zákon zcela zakazuje. Představa je taková, že nezletilý sice může kouřit, ale sám si cigarety nemůže zakoupit. I to by ho mělo odradit od nikotinu.

Nejen na pracovišti bez cigarety

Pokud jste v minulosti zažili bezohledného kuřáka, který si zapálil na autobusové zastávce nebo na nádraží, zákon počítá i s takovými situacemi. Zákaz kouření se vztahuje nejen na zmíněné zastávky, ale i na kina, divadla, výstavní a koncertní síně nebo sportovní haly. Doby, kdy kuřáci vládli svému okolí namodralým dýmem, jsou zřejmě opravdu za námi. Boj s kouřením a jeho následky však schválením návrhu tohoto zákona nemáme ještě zdaleka vyhraný zejména u osob mladší generace.

Ing. ZDENĚK ŠKROMACH
MÍSTOPŘEDSEDA VLÁDY
A MINISTR PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Y. LEGIERSKÁ: CÍLEM JE DOSTATEK PROSTŘEDKŮ PRO KVALITNÍ PLNĚNÍ ÚKOLŮ

Od poloviny července má úsek pro oblast ekonomickou MPSV novou náměstkyni. Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Zdeněk Škromach uvedl 14. července do této funkce Ing. Yvonu Legierskou, která působila do května t. r. jako náměstkyně ministra financí pro oblast daní a cel. Za nejdůležitější úkol v nové funkci považuje zajistit řádný chod ministerstva a jemu podřízených organizací z hlediska ekonomického, zejména v oblasti financování a finančního hospodaření, ale i odvětvové ekonomiky práce.

Ing. Yvona Legierská

Paní náměstkyně, mohla byste se v krátkosti našim čtenářům představit?

Po celý svůj profesní život pracuji ve státní správě, nejdříve ve statistickém úřadě, potom v daňové správě. Daňovou problematikou jsem se zabývala i poslední čtyři roky na Ministerstvu financí ČR.

S jakými představami jste novou funkci na našem ministerstvu přijímala?

Vystudovala jsem ekonomii podniku, ale ve skutečnosti jsem se jí zabývala jen okrajově, což vyplývá z mé předchozí praxe. A ministerstvo je specifická „firma“, která musí se svěřenými prostředky při plnění svých úkolů nakládat co nejhospodárněji. A to bude mj. mou snahou a cílem jako ekonomické náměstkyně MPSV.

Pracovala jste jako náměstkyně ministra financí pro oblast daní a cel. Kdybyste srovnala náplně práce, v čem se liší a v čem naopak můžete využít získané zkušenosti z působení na MF?

Poslední čtyři roky jsem působila na velmi exponovaném místě s politicky citlivou problematikou. Přitom jen za poslední dva roky bylo v této oblasti přijato nebývalé množství novel a nových zákonů. Mohu jmenovat např. zákon o spotřebních daních, DPH, surových diamantech, kolkování lihovin, registračních pokladnách, Celní správě ČR, několik novel zákona o daních z příjmů aj. Ale i na MF jsem byla „vtažena“ do problematiky, která je nyní mou pracovní náplní na MPSV. Neocitla jsem se proto v neznámé oblasti, mezi neznámými lidmi. S většinou svých současných kolegů jsem byla v úzkém kontaktu již dříve.

Chtěla byste na závěr vzkázat něco našim čtenářům?

V průběhu mého několikatýdenního působení na MPSV jsem si zaznamenala již několik priorit, které je nutné bezpodmínečně řešit. Tou nejvyšší prioritou je však zajistit dostatek finančních prostředků na rok 2006 za účelem kvalitního plnění úkolů MPSV.

(TR)

PORADNA

Když se věci ztrácejí...

V naší firmě došlo ke krádeži v šatně na pracovišti. Odcizena byla kabelka, klíče, mobil a peníze v celkové výši 3500 Kč. Vše řeší policie. Zaměstnankyně požaduje náhradu škody. Pokud bude podle vyjádření policie pachatel neznámý, v jaké výši je povinna organizace uhradit škodu zaměstnanci? Musí zaměstnanec doložit doklady o pořízení ukradených věcí?

Především je skutečností, že každý zaměstnavatel je podle ustanovení § 145 zákoníku práce povinen (v rámci péče o své zaměstnance) zajistit bezpečné uložení svršků a osobních předmětů, které zaměstnanci obvykle nosí do zaměstnání, a dokonce i dopravních prostředků, které používají k cestě do zaměstnání a zpět. Pokud si v duchu představíme šedesátá léta minulého století, tedy dobu, kdy byl zákoník práce sepsán, pak je logické, že zákon současně stanoví, že za obvyklý dopravní prostředek se nepovažuje osobní automobil, což svědčí o celkové zastaralosti celého zákoníku práce. Nicméně povinnost zajišťovat bezpečnou úschovu osobních věcí všude tam, kde je provozování nějaké činnosti spojeno s jejich odkládáním, je upravena i občanským zákoníkem.

Zaměstnavatelé by měli především vymezit místo, kam si zaměstnanci budou své osobní věci odkládat, a to jakým způsobem je mají zabezpečit. K tomu bývají zřizovány šatny, uzamykatelné skříně, zásuvky stolů apod. Nejsou-li zřízeny či pro odkládání osobních věcí určeny, odkládají zaměstnanci své osobní věci na místa obvyklá. To je velice důležité, protože pokud si například zaměstnanec odloží a zapomene svou osobní věc na umývárně, je to pouze „jeho problém“.

Podle ustanovení § 204 zákoníku práce, zaměstnavatel, u něhož je zaměstnanec v pracovním poměru, odpovídá za škodu na věcech, které u tohoto zaměstnavatele zaměstnanec odložil při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se obvykle odkládají. Za věci, které do zaměstnání obvykle zaměstnanci nenosí (větší částky peněz, klenoty a jiné cennosti) a které zaměstnavatel nepřevzal do zvláštní úschovy, odpovídá zaměstnavatel jen do částky 5000 Kč. Zjistí-li se však, že škoda na těchto věcech byla způsobena jiným zaměstnancem zaměstnavatele, nebo převzal-li zaměstnavatel tyto věci do zvláštní úschovy, hradí zaměstnavatel škodu bez omezení.

Nezbytným předpokladem odpovědnosti za škodu na odložených věcech je, že k odložení došlo při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Z hlediska odpovědnosti zaměstnavatele za škodu je proto nezbytné, aby zaměstnanec samozřejmě prokázal, že své konkrétní osobní věci odložil v souvislosti s plněním pracovních úkolů (může tak učinit účtenkami, jinými doklady, svědectvím třetích osob apod.), a to na místě k tomu určeném či obvyklém.

Za škodu odpovídá zaměstnanci v prvé řadě zaměstnavatel. Pokud bude policií dopaden pachatel krádeže, bude náhradu škody na něm požadovat zaměstnavatel, který ji uhradil zaměstnanci.

Pro úplnost je třeba uvést, že nárok na náhradu škody zanikne, jestliže zaměstnanec o ní neuvědomil zaměstnavatele bez zbytečného odkladu nejpozději ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy se o škodě dověděl, což se však zřejmě netýká tohoto konkrétního případu.

(JAK)

Osobní údaje a zaměstnavatel

Jaké osobní údaje smí zaměstnavatel vyžadovat od zaměstnance, popř. kde takové informace najdu?

Danou problematiku upravuje § 12 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Stanoví, že zaměstnavatel nesmí při výběru zaměstnanců vyžadovat určité informace (např. zjišťovat národnost, politické postoje, členství v odborových organizacích ap.) a také osobní údaje, které neslouží k plnění povinností zaměstnavatele stanovených zvláštním právním předpisem.

Obecně ochranu osobních údajů upravuje zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona je zaměstnavatel povinen jako správce osobních údajů shromažďovat jen takové osobní údaje, které odpovídají stanovenému účelu, a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu.

Pokud zaměstnavatel vyžaduje osobní údaje týkající např. rodinných příslušníků, měl by zdůvodnit, pro jaký účel je vyžaduje, a uvést zvláštní právní předpis, podle kterého tyto údaje vyžaduje.

(ŠT)

Dovolená při skončení pracovního poměru

Jakým způsobem se „platí“ vyčerpaná dovolená, pobírám-li pevný plat, pokud jí vyčerpám více, než mi vznikl nárok (např. při skončení pracovního poměru). Dále bych se chtěla zeptat, zda má nárok otec dítěte na placené volno při narození dítěte.

K části dotazu týkající se dovolené vám můžeme sdělit, že tuto problematiku upravuje § 110 b zákoníku práce (dále jen ZP) odst. 1. Zaměstnanci přísluší za dobu čerpání dovolené náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku a případné naturální požitky. Náhrada mzdy se poskytuje ve výši průměrného výdělku, který upravuje § 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku, ve znění pozdějších předpisů. Podle výše uvedeného se průměrný výdělek pro pracovněprávní účely zjišťuje z hrubé mzdy zúčtované zaměstnanci v rozhodném období a odpracované v rozhodném období (předchozí kalendářní čtvrtletí; průměrný výdělek se zjišťuje k prvnímu dni kalendářního měsíce). Z vašeho dotazu je zřejmé, že se dotazujete na situaci, kdy bylo čerpáno více dovolené na zotavenou, než vznikl nárok. V tomto případě je možné příslušnou částku srazit zaměstnanci z výplaty, a to podle § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 1/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě poskytování volna při narození potomka popsanou situaci upravuje bod č. 2 přílohy k nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí ZP a některé další zákony, v platném znění. Podle tohoto bodu se poskytuje pracovní volno s náhradou mzdy na nezbytně nutnou dobu k převozu manželky (družky) do zdravotnického zařízení a zpět.

(BI)

Odpovědi na dotazy občanů zpracovává Informační kancelář MPSV ve spolupráci s úředníky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

K věci

Pro správné fungování posudkové služby je nutný dostatek kvalitních posudkových lékařů

Význam posudkové služby sociálního zabezpečení

Posudkové orgány plní významný úkol – zpracovávají odborný podklad pro rozhodování o nárocích a dávkách, vyplývajících z právních předpisů o sociálním zabezpečení. V posudkové činnosti jde v zásadě o řešení komplexního problému, který má tři základní aspekty: medicínský, sociálně ekonomický a právní.

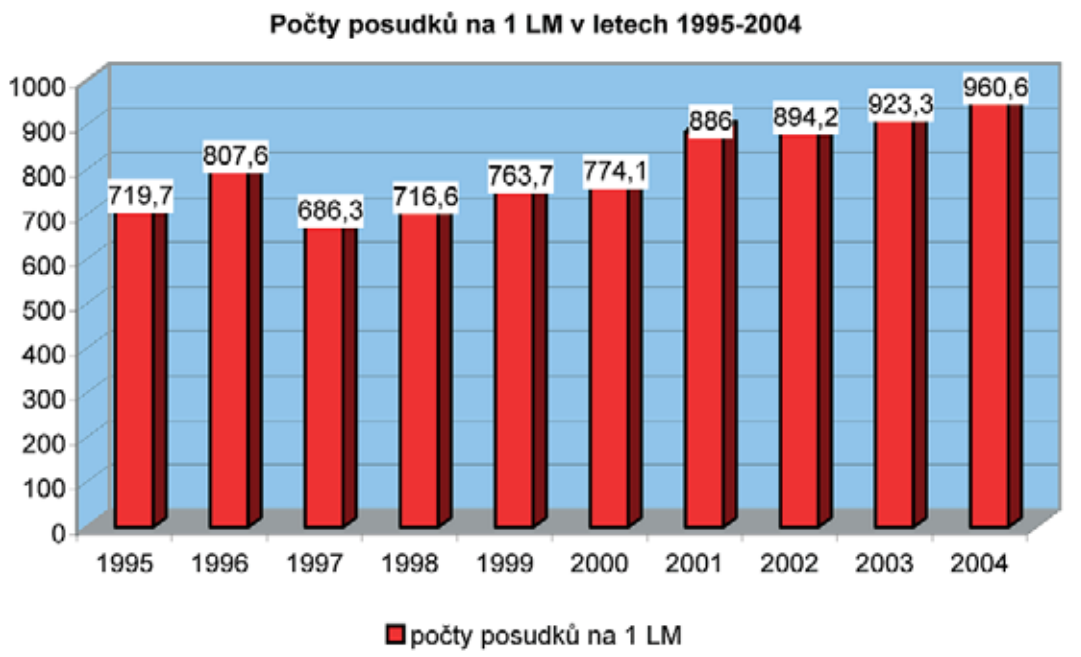

Posudková služba sociálního zabezpečení působí v současné době na úrovni okresních správ sociálního zabezpečení (OSSZ), v Praze Pražské správy sociálního zabezpečení (PSSZ), České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR). Posuzuje v zákonem stanovených případech zdravotní stav a pracovní schopnost osob pro účely sociálního zabezpečení. Její kompetence a organizace jsou dány zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění.

Podstata lékařské posudkové činnosti

Podstatu lékařské posudkové činnosti tvoří seriózní, moderní a ucelené medicínské znalosti a vědomosti, které jsou podkladem pro zcela konkrétní a správné vyřešení aktuální zdravotní situace a důsledků z ní vyplývajících u posuzovaného občana, a to v celospolečenských souvislostech. Toto je právě specifické a nezastupitelné pro lékařskou posudkovou činnost. Proto již téměř 30 let existuje zcela samostatný lékařský obor – posudkové lékařství. Jde do jisté míry o interdisciplinární lékařský obor, který se zabývá posuzováním zdravotního stavu občanů v oblasti sociálního zabezpečení, tj. systému důchodového a nemocenského pojištění, systému státní sociální podpory a sociální péče a dále v systému zaměstnanosti. Pracuje s informacemi různých kategorií, které můžeme rozdělit na informace biologické, týkající se povahy zdravotního postižení a průvodních psychických jevů, profesiografické, které se zabývají požadavky a dopady pracovní (výdělečné) činnosti na člověka, a sociologické, interpretující sociální, právní a ekonomické aspekty situace člověka s poruchou zdraví.

Náročnost posudkové služby

Posudková služba musí znát a umět objektivizovat zdravotní poruchy a postižení, jejich kvalifikaci i kvantifikaci, interpretovat odborné lékařské nálezy ze všech klinických medicínských oborů, umět zhodnotit zjištěné údaje a informace ve vztahu k posuzovanému jedinci. K tomu přispívají i znalosti z oblasti pracovního lékařství, profesiologie, hygieny práce, sociálního lékařství, rehabilitace, stejně jako znalosti příslušných právních předpisů. Kvalitní, podrobné a výstižné odborné lékařské vyšetření, z kterého posudkový lékař vychází, je bezpodmínečnou nutností pro vypracování posudku o zdravotním stavu občana, kdy na konci celého procesu přichází přiznání nebo nepřiznání určité dávky nebo služby z některého subsystému sociálního zabezpečení. Posudkový lékař musí být schopen posoudit zdravotní stav občana ve všech možných aspektech a souvislostech, a to tak, aby nepochybil v medicínské složce, tj. především v zjištění rozsahu a tíže zdravotního postižení a tíže funkční poruchy, a nepochybil následně ani v lékařské posudkové úvaze o důsledcích zjištěné poruchy. Zároveň nesmí porušit obecně platné právní předpisy, které se týkají organizace a provádění posudkové činnosti a vlastního posuzování zdravotního stavu v jednotlivých subsystémech sociálního zabezpečení.

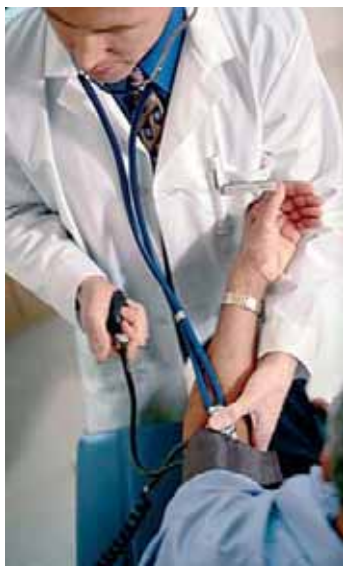

Specializační vzdělávání

Kvalita výkonu posudkové činnosti nesporně závisí zejména na odborné úrovni lékařů vykonávajících posudkovou činnost. Odborná způsobilost lékařů je zakotvená v zákoně č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, v platném znění. Posudkové lékařství je oborem specializačního vzdělávání, kvalifikace v oboru je nezbytným předpokladem pro samostatný výkon specializované posudkové činnosti. Specializovaná způsobilost lékaře se získává úspěšným ukončením specializačního vzdělávání atestační zkouškou. V posledních letech je počet lékařů, kteří získávají specializovanou způsobilost v oboru posudkové lékařství, velmi malý (kolem 10–12 ročně) a velké množství lékařů pracujících v prvoinstanční posudkové službě tuto způsobilost nezískalo ani není zařazeno do specializační přípravy.

Personální obsazení

Druhým momentem, který nepřímo ovlivňuje provádění posudkové činnosti a její kvalitu, je personální obsazení posudkové služby sociálního zabezpečení. Nyní se počet lékařů pracujících v posudkové službě sociálního zabezpečení (OSSZ, ČSSZ a MPSV) pohybuje kolem 450, ač jejich potřeba je nepochybně vyšší. K stávající nepříznivé situaci přispěla skutečnost, že v minulých letech z prvoinstanční posudkové služby postupně odešlo 144 lékařů, kteří nebyli nahrazeni plnohodnotnými odborníky – posudkovými lékaři. Na OSSZ nyní dlouhodobě chybí kolem 120 posudkových lékařů. Nedostatek posudkových lékařů spolu s nepříznivým věkovým průměrem (nejpočetnější skupina lékařů je ve věku 50 až 59 let – 36 %, ve věku 60 až 69 let – 29 %) a faktem, že jen část z nich má atestaci z posudkového lékařství, je tedy obecnou a dlouhodobou skutečností, podmíněnou zřejmě málo účinnou personální politikou a mnoha dalšími příčinami.

Tyto faktory ovlivňují kvalitu posudkové činnosti, která by měla být na nejvyšší možné odborné úrovni, neboť přímo zasahuje jak do sociálních a právních jistot občanů, tak reguluje počty ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva.

Vysoké zatížení posudkových lékařů

Počet obsazených lékařských míst postupně klesá a pracovní zatížení na jedno lékařské místo vyjádřené množstvím vypracovaných posudků stoupá. K tomu ovšem přistupuje činnost posudkové služby na úseku nemocenského pojištění. Tato skutečnost měla a má nepochybně vliv na oblast kontroly posuzování dočasné pracovní neschopnosti, kde intenzita a účinnost kontrol nebyla a není na takové úrovni, v jaké by byla potřebná. Současně se tímto vysokým zatížením posudkovým lékařům omezuje časový prostor pro práci s posuzovaným, ověřování a studium zdravotnické dokumentace, konzultace s odborníky i prostor pro vlastní odborný růst. Tím je ovlivněna i kvalita posudkové činnosti.

Ekonomické dopady činnosti posudkové služby

S ohledem na složitý vztah kompetencí posudkové služby a sociálních dávek, které jsou na podkladě takových posudků přiznávány a vypláceny, nelze statisticky ve všech agendách vyhodnotit přesné ekonomické dopady posudkové činnosti posudkové služby na čerpání finančních prostředků ze systémů sociální ochrany. Z počtu každoročně nově podaných posudků ve věcech důchodového pojištění, bezmocnosti, sociální péče a státní sociální podpory násobených náklady na jednotlivé typy dávek za rok vyplývá, že každoročně jde o částku cca 44 miliard korun (vyčísleno ze statistických údajů za rok 2003), která je podložena prací cca 450 posudkových lékařů. Do toho ovšem nejsou zahrnuty náklady na dávky, které jsou průběžně vypláceny na základě již dříve vydaných posudků. Druhou, nedílnou součástí činnosti posudkové služby sociálního zabezpečení a lékařů OSSZ (PSSZ) je kontrola posuzování dočasné pracovní neschopnosti ošetřujícími lékaři, kde v systému nemocenských dávek práceneschopným občanům bylo vyplaceno v roce 2003 z důvodu pracovní neschopnosti kolem 29,5 miliardy Kč.

Nová řešení

MPSV sleduje důsledně vývoj posudkové služby sociálního zabezpečení a je si vědomo celospolečenského významu této problematiky. Nově připravené návrhy nových právních předpisů „Návrh zákona o nemocenském pojištění“, „Návrh zákona o úrazovém pojištění“, „Návrh zákona o sociálních službách“ obsahují řadu nových řešení v oblasti lékařské posudkové služby sociálního zabezpečení jak v oblasti kompetencí, nových posudkových systémů a způsobu posuzování, tak i v oblasti organizace posudkové služby sociálního zabezpečení.

Posudková služba na úřadech práce

Dlouhodobě nepříznivý vývoj v oblasti prvoinstanční posudkové služby sociálního zabezpečení vedl ČSSZ k požadavku jejího tzv. „odbřemenění“. ČSSZ je orgánem, který provádí nemocenské a důchodové pojištění (pojistné systémy) a dále zajišťuje prostřednictvím prvoinstanční posudkové služby sociálního zabezpečení odborné podklady i pro nepojistné systémy: státní sociální podporu, sociální péči a zaměstnanost, tj. systémy, které jsou mimo vlastní rozhodovací činnosti ČSSZ. Z tohoto důvodu bylo počátkem roku panem ministrem Ing. Z. Škromachem rozhodnuto o reorganizaci posudkové služby sociálního zabezpečení, která by měla přispět k vyřešení problémů ČSSZ, a o převedení posuzování pro účely nepojistných systémů z působnosti ČSSZ do působnosti jiného subjektu – úřadu práce. Posudková činnost pro účely nepojistných systémů v rozsahu 130-150 tisíc posudků ročně se přesune z kompetence OSSZ na posudkovou službu úřadů práce. Toto řešení bylo následně zapracováno do nově připravovaného návrhu zákona o sociálních službách a do návrhu jeho doprovodného zákona. Současně s věcným a právním řešením reorganizace posudkové služby sociálního zabezpečení MPSV zpracovala „Harmonogram reorganizace posudkové služby sociálního zabezpečení“ a jeho jednotlivé kroky postupně naplňuje. Reorganizace posudkové služby sociálního zabezpečení by měla zajistit, aby se prvoinstanční posudková služba OSSZ a ČSSZ mohla soustředit na posuzování invalidity a kontrolu dočasné pracovní neschopnosti, kde je v posledních letech zaznamenáván nepříznivý vývoj, a aby nově zřízená posudková služba na úřadech práce garantovala posuzovaným osobám kvalifikované a jednotné posouzení. Vytvoření nové posudkové služby na úřadech práce bude proto úkol velmi obtížný, náročný a zodpovědný.

Celospolečenský význam

Kvalita práce posudkového lékaře má pro společnost i jednotlivce nedozírný význam. Ve vztahu k účelně a oprávněně vynaloženým nákladům na dávky sociálního zabezpečení, podmíněné nepříznivým zdravotním stavem, lze konstatovat, že je každoročně vyplaceno mnoho miliard korun, které jsou podloženy prací cca 450 posudkových lékařů. Případné nedocenění nebo podcenění posudkové činnosti v sociálním zabezpečení nebo oslabení významu lékařské posudkové služby pak s sebou nese pro společnost značné riziko ne zcela účelně vynaložených nákladů. Dostatek kvalifikovaných posudkových lékařů a moderní posudkově medicínská hlediska v jednotlivých systémech sociálního zabezpečení se jeví jako nezbytný předpoklad k zajištění důsledného naplňování úkolů a povinností, které má posudková služba sociálního zabezpečení.

MUDr. MARIÁN HOŠEK
NÁMĚSTEK MINISTRA
PRO PRO OBLAST SOCIÁLNÍ POLITIKY, SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A RODINNÉ POLITIKY

Předplatné *jen za cenu poštovného a balného!*
Objednat lze i na bezplatné lince 800 10 44 10

Práce & sociální politika

Objednávám předplatné měsíčníku Práce a sociální politika.

Název organizace: .....
Příjmení a jméno: .....
Ulice a č. p.: .....
PSČ, obec: ...., ...
Telefon: ..... E-mail: .....
Údaje pro fakturaci: IČ: ..... DIČ: .....
Číslo účtu: .....
Podpis, příp. razítko

Cena předplatného na 1 rok je 120 Kč včetně DPH.
Vyplněný kupon zašlete na adresu:
Postservis, předplatné, Poděbradská 39, 190 00 Praha 9
Předplatné je možné si objednat prostřednictvím internetové podoby měsíčníku na adrese ***www.noviny-mpsv.cz.***

čtvrtletník
SOCIÁLNÍ PRÁCE | SOCIÁLNA PRÁCA
je v současnosti jediným profesním časopisem v ČR zaměřeným na oblast sociální práce

- Nabízí zajímavé rozhovory, reportáže, recenze
- Přináší cenné informace, které jinde nenajdete - informuje o nových metodách, analýzách, výzkumech, hodnoceních dosavadních přístupů ...
- Poskytuje komplexní přehled o momentálním dění a problémech v oblasti pomáhajících profesí
- Přispívá ke vzdělanosti sociálních pracovníků i k profesionalizaci jejich praxe

objednávejte číslo 2/2005 - Sociální práce s rodinou a dětmi

v říjnu vychází č. 3/2005: Rovnost příležitostí
připravujeme č. 4/2005: Probační a mediační služba

Velmi rádi Vám zašleme i starší čísla, například:

č. 1/2005: Aktivní politika zaměstnanosti
č. 2/2003: Děti a náhradní rodinná péče
č. 3/2004: Komunitní práce

Objednávejte poštou, telefonem, e-mailem

časopis Sociální práce | Sociálna práca
ASVSP, Joštova 10, 602 00 Brno
tel.: + 420 549 496 428
e-mail: socialni_prace@quick.cz
www.socialniprace.cz

Přírodní lékař
Nyní 32 stran ve čtvrtletníku za 25 Kč!
objednávky předplatného na bezplatné telefonní lince: 800 10 44 10
nebo žádejte u svých trafikantů!

Revma mě již netrápí!
Užívám RheumaBasan®

O revmatu snad slyšel již každý. Termínem revma se rozumí mnoho rozdílných onemocnění vaziva, které postihují především klouby a měkké části klouby obklopující. Bolesti, otoky a omezení pohybu jsou charakteristické pro tato onemocnění. Revmatická onemocnění ovšem nejsou otázkou stáří. Mezi postiženými jsou dospělí, stejně jako děti a mladiství. Ještě před několika málo lety byla revmatická onemocnění považována většinou za doživotní trápení.

Co přinesl výzkum v této oblasti?

Na základě tisíců klinických dat o nemocných s revmatismem mohla být v rakouském Institutu pro výživové terapie Lungau v St.Michael poprvé vyvinuta vědecky fundovaná, výživově medicinální dietetická potravina k ošetření revmatických potíží RheumaBasan®.

Společným znakem všech revmatických onemocnění je symptom zánětu.

Zánětlivý proces lze pozitivně ovlivnit dietetickými opatřeními. Antioxidačně působící mikroživiny (např. vitamin C, vitamin E, selen) redukují zánětlivé procesy a chrání jako pohlcovače radikálů buněčné membrány v zanícených tkáních. Zásaditá forma v RheumaBasan® neutralizuje kyselé produkty látkové výměny a působí vhodně na symptomatiku bolesti. Sulfát glukosaminu a chondroitinu jsou přirozené stavební kameny kloubních chrupavek podporujících jejich látkovou výměnu. Díky komplexnímu a vyváženému složení RheumaBasan® se přirozenou cestou revmatické potíže zmírňují.

RheumaBasan® pomáhá:
- při zánětlivých revmatických onemocněních
- při degenerativním kloubovém revma (artróza)
- při revma měkkých částí
- při kloubním zánětu

RheumaBasan® je dietetická potravina pro zvláštní lékařské účely a slouží k dietetickému ošetření osob s revmatickými potížemi a záněty kloubů. Podporuje jejich regeneraci. RheumaBasan® obsahuje kombinaci 20 složek sestavenou pro speciální potřeby osob s revmatickými onemocněními. Skládá se jednak z vitaminů, stopových prvků, aminokyselin, zásaditých živin, bioflavonoidů, ale také z glukosaminů a chondroitinu.

RheumaBasan® je světovou novinkou. Šetří Váš žaludek a dobře se snáší s jinými léky.

Důležité upozornění: přípravek může být užíván na základě doporučení lékaře, nebo osoby kvalifikované v oblasti výživy lidí či farmacie.

K dostání ve vaší lékárně.
Pokud lékárna tento přípravek ještě nemá, může Vám jej objednat u lékárenských velkoobchodů (Elefant, Phoenix, AllianceUnichem, Pharmos, Gehe aj.) pod čárovým kódem *9002969050028*. Veškeré další informace o novince RheumaBasan® získáte na bezplatné informační lince:
800 100 140.
Volat můžete Po až Čt od 9 do 16 hod. a Pá od 9 do 12 hod. Své dotazy můžete také zasílat na
e-mail: *vegall@cbox.cz*
Internetové stránky: *www.vegall.cz*

Parlamentní televize 24cz – Politika pod lupou

Parlamentní satelitní a kabelová televize 24cz zahájila své vysílání v České republice 17. 11. 2004, a vyplnila tak svým zaměřením existující mezeru na českém televizním trhu. Existence televize tohoto zaměření poskytuje nejen odborné veřejnosti, ale i běžným občanům lepší přístup k informacím a službám státní správy a samosprávy. 24cz zvyšuje přímou zainteresovanost občanů v oblastech politického, ekonomického a společenského života. Prostřednictvím 24cz dochází k prohloubení komunikace mezi veřejnou správou a občany se zpětnou vazbou.

Základem vysílacího schématu jsou přímé přenosy zasedání plén Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR, záznamy vybraných výborů a komisí Parlamentu ČR a pořady vlastní tvorby:

Studio 24 – diskusní pořad k aktuálním politickým a ekonomickým tématům vycházející z jednání Poslanecké sněmovny a prezentující postoje politiků k schváleným či zamítnutým zákonům.

Profily – rozhovory s politiky a významnými osobnostmi o aktuálním dění, profesi a životě.

Burzovní týden – pořad vyráběný ve spolupráci s Burzou cenných papírů Praha zaměřený na rozbory a predikce burzovního trhu.

Ptejte se svého premiéra – premiér Jiří Paroubek se vyjadřuje k aktuálnímu dění a odpovídá na otázky diváků ve vlastním pravidelném exkluzivním pořadu.

Očima předsedy Senátu – předseda Senátu PČR Přemysl Sobotka v pravidelném exkluzivním pořadu komentuje aktuální události a odpovídá na otázky diváků.

Hradní glosy – hostem pravidelného exkluzivního pořadu je tajemník prezidenta republiky Ladislav Jakl, který v první části hovoří obecně o činnosti Kanceláře prezidenta republiky a aktuálních tématech, ve druhé části pořadu odpovídá na dotazy diváků.

Dotazy do pořadů mohou diváci zasílat na: premier@24cz-tv.cz, predsedasenatu@24cz-tv.cz a hrad@24cz-tv.cz.

Televizní kanál 24cz je nekódovaný televizní kanál a je přenášen volně přes nejsledovanější satelitní systém družic Astra, současně je v nabídce kabelových sítí UPC a Karneval a vysílání je možné sledovat i na internetových stránkách www.24cz-tv.cz.

Počet registrovaných uživatelů ve zmíněných sítích je 2 196 000.

Televize 24cz vysílá nepřetržitě 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Představujeme

Prosaz – plnohodnotný život pro handicapované

Občanské sdružení PROSAZ bylo založeno roku 1991 jako zájmová organizace, která sdružovala především zdravotně postižené z celé České republiky se stejnými zájmy a podobným stylem trávení volného času. V dnešní době už to není malá skupina lidí, kteří se sešli ke společnému trávení chvil, ale profesionální organizace se jménem, která se může pochlubit úspěšnou, skoro patnáctiletou činností.

FOTO: PROSAZ

Hlavním zaměřením Prosazu stále zůstává problematika plnohodnotného života zdravotně postižených – zejména podpora možností k setrvání v přirozeném prostředí. S tím úzce souvisí i péče o zdravotní a zdravotně-sociální stav. Důraz je kladen na účinnou rehabilitaci. Pořádány jsou různé rehabilitační a rekondiční pobyty. Sdružení podporuje i sportovní aktivity, hlavně vodní sporty a sporty vhodné pro velmi těžce postižené jedince. Tyto aktivity mají kladný dopad na zdravotní stav jedince a jeho obranyschopnost proti vnějším nepříznivě působícím faktorům a to by mělo být hlavním cílem.

Centrum denních služeb

V roce 2001 se činnost sdružení poprvé podstatně rozšířila o oblast zaměstnávání zdravotně postižených. Pracovníci sdružení se aktivně snaží vyhledávat nové pracovní pozice, ale i poskytovat zájemcům kvalifikované a užitečné rady. Na konci stejného roku bylo zřízeno také centrum denních služeb. To pomáhá řešit problémy nejenom lidí se zdravotním postižením. Pochopení a pomoc zde najde každý, kdo do centra zavítá. Své problémy může konzultovat se sociálním pracovníkem či právníkem, může se dozvědět řadu užitečných informací a rad. Centrum denních služeb zabezpečuje služby pro celou republiku a koordinuje činnost jednotlivých detašovaných pracovišť v Děčíně, Pardubicích, Neratovicích, Liberci a Plzni.

Rehabilitace a tísňová linka

Zároveň se získáním prostor pro centrum denních služeb se podařilo získat prostory i pro rehabilitaci v přízemí domu v Kodymově ulici v Praze. V září roku 2003 byl zahájen provoz rehabilitačního pracoviště. Především díky vstřícnosti firem se podařilo vybavit tyto prostory masážními stoly, vertikalizačním stolem, přístroji na elektroléčbu a dalšími rehabilitačními pomůckami. Na rehabilitaci a centrum denních služeb úzce navazuje také tísňová linka. Vznikla jako reakce na zhoršující se zdravotní stav postižených a také jako linka pomoci pro ostatní spoluobčany. Je v provozu 24 hodin denně, 365 dní v roce. Poskytuje jistotu v případě nouze, úzkosti či v nenadálých situacích. Klienti, u nichž zdravotní stav vyžaduje nepřetržité sledování, jsou napojeni na přímou linku pomocí technického zařízení, které zabezpečí spojení s operátory pouhým stisknutím tlačítka či hlasovým povelem.

FOTO: PROSAZ

Doma je doma

K základním činnostem patří poskytování služeb osobní asistence v rámci projektu Doma je doma. Projekt si klade za cíl poskytnout v dostatečné míře kvalitní služby osobní asistence těžce zdravotně postiženým obyvatelům domu s bezbariérovými byty v Kodymově ulici v Praze 13 a od konce roku 2004 i domu v ulici Kpt. Stránského v Praze 14. Bez těchto služeb, zajišťujících každodenní pomoc v nezbytných úkonech, by řada klientů jen obtížně udržovala samostatnost, reprezentovanou životem ve vlastním bytě a mezi svými blízkými.

FOTO: PROSAZ

Všechny služby se vzájemně prolínají, aby bylo možno poskytnout skutečně komplexní a efektivní pomoc. Jsou vytvářeny s cílem pomoci zdravotně postiženým z celé republiky a zabezpečit jim právo na plnohodnotný život. Služby a činnosti jsou omezeny pouze kapacitou a ta zase finančními možnostmi. Vše probíhá především díky podpoře a porozumění sponzorů, úřadů a spoluobčanů a za to jim dík.

Kontakt: Prosaz, Kodymova 2526, 158 00 Praha 5,
tel./fax: 251 614 469,
e-mail: prosaz@prosaz.cz
Bankovní spojení:
č. ú. 103247540/0300

Dobrý nápad

Počítače proti bariérám

Jde o ojedinělý projekt v České republice. Jeho hlavním cílem je zpřístupnit a otevřít svět počítačů lidem se zdravotním postižením, kterým se život většinou zkomplikoval těžkým úrazem, a pomoci jim tak lépe se začlenit do běžného života a nalézt pracovní uplatnění.

Projekt Počítače proti bariérám vznikl v roce 1996 ze společné iniciativy Nadace Charty 77 a firmy Microsoft. V rámci projektu vznikly postupně na celém území republiky počítačové učebny, které pomohla nadace vybavit počítači a softwarem a které slouží ke školení v PC dovednostech pro klienty se zdravotním postižením. V současné době je těchto učeben celkem 12. Loni bylo v takových učebnách vyškoleno 347 klientů a 13 z nich našlo nové pracovní uplatnění.

Úspěšní absolventi školení obdrží certifikáty, které jsou dokladem o získání nové kvalifikace.

V rámci projektu je možné poskytnout také finanční příspěvky na nákup počítačů pro zdravotně postižené dospělé i děti. Podpora a PC vybavení je poskytováno i organizacím, které se o klienty s handicapem starají. Pomoc nespočívá jen ve finančním příspěvku, poskytují se i počítače včetně softwaru.

Hlavním přínosem projektu je, že získáním nové odbornosti v počítačových profesích mohou handicapovaní lidé získat kvalifikované pracovní uplatnění, potřebné sebevědomí a finanční nezávislost.

FOTO: NADACE CHARTY 77

Křížovka

V důsledku demografického vývoje je reforma našeho důchodového systému nezbytná. Od srpna se na půdě našeho ministerstva setkávají členové expertní skupiny pro důchodovou reformu, ve které jsou zástupci všech parlamentních stran. Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Zdeněk Škromach práci skupiny zhodnotil slovy: „Myslím, že v debatách začíná konečně…“

Vyluštěnou tajenku zasílejte na adresu redakce novin do konce září. Jeden z vás obdrží publikaci *Management genderových vztahů (Postavení žen a mužů v organizaci)* autorů A. Křížkové a K. Pavlici z nakladatelství Management Press. Kniha je prvním českým pokusem o ucelené uchopení problematiky genderových vztahů v organizacích. Jejím cílem je jednak vymezení a objasnění otázek, kterými se management genderových vztahů zabývá, jednak rozvoj a stimulace genderové citlivosti a povědomí čtenářů. Z toho důvodu jsou jednotlivé kapitoly ukončeny návody na praktická cvičení použitelná v podnikových i vysokoškolských výcvikových a vzdělávacích programech.

Tajenka z minulého čísla: *„…zajímavou pro zahraniční odborníky.“* Publikaci Fundraisingové aktivity získává pan V. Stařinský z Ostravy 9. Gratulujeme.

Pomůcka: anata, Apa, Tanín	Jez	Možná	Pysk	SPZ Ostravy	Model		Heslo	Pramáti	Popěvek	Náčelník kozáků		Mřížové dveře	Plášť beduína	Pozdrav	Střešní zídka	1. díl tajenky	Bolivijská flétna
Dřevina s kmenem						Chaos / Manželka					Druh keře						
2. díl tajenky											Zasvěcené místo / Kulovitý mikrob						
Pohyb vzduchem				Mořský losos / Obnos					Úřední spisy / Ben Málik					Domácky Izabela / Pohádková postava			
Značka kosmetiky			Usušená tráva / Asijský stát					Cupido / Přednost					Ostrý přízvuk / Prkenný strop				
Cizí mince							Uzenka / Šafrán					Zvířecí ústa / Důlní předek					
	Výměšek žláz	Lovkyně ústřic / Český básník				Rodový svaz / Noha šelmy					Domácky Olga / Tropická dřevina				Jaksi (sloven.)	Marocké sídlo	První latinský překlad bible
Zenonova škola					Přísada do vápna / Předložka					Zpeněžiti / Zpěvný pták							
Severský savec				Ovoce / Rumunská řeka					Popravčí / Značka minuty				Obarvená látka / Přítel (francouz.)				
999 (římsky)			Lihovina z rýže / Předložka					Šatní škůdce / Hle (nářečně)				Africká dřevina / Název písmene					
3. díl tajenky														Tulení kožešina			
Celebeský buvol					Bulharský bojar					Spojka				Domácky Inka			

REAKCE

K protestům některých starostů

Výdaje na příspěvky na veřejně prospěšné práce v ČR (v tis. Kč)

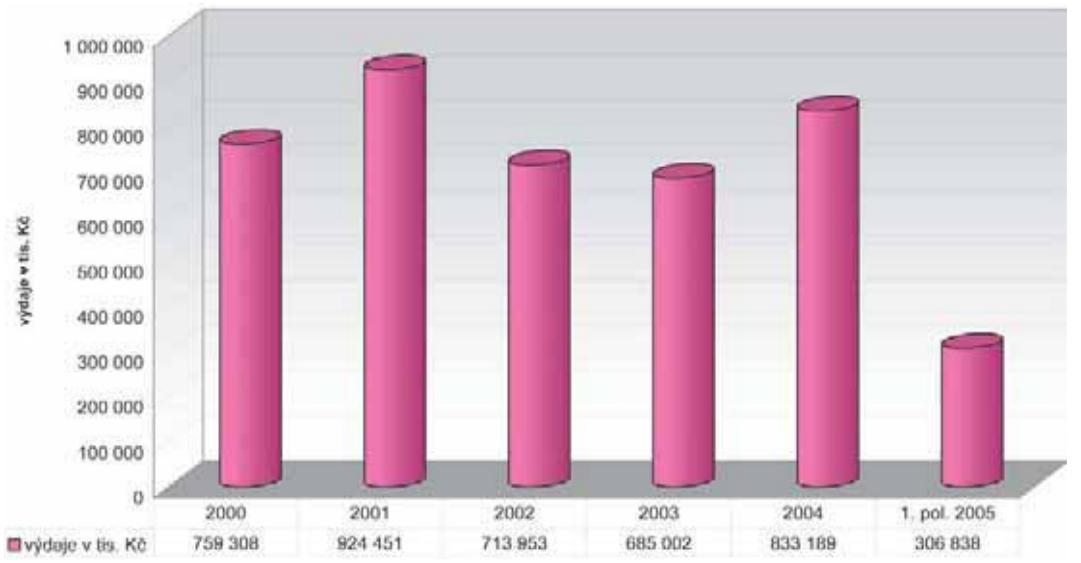

Ministerstvo práce a sociálních věcí nesouhlasí s tvrzením některých starostů obcí, že stát přestal podporovat veřejně prospěšné práce (VPP).

Veřejně prospěšné práce jsou jedním z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (APZ). Na tu mělo v letošním roce MPSV původně vyčleněno v rámci státního rozpočtu 3 856 mil. Kč, což je o 82 mil. Kč méně, než bylo v roce 2004. Vzhledem k tomu, že podpora zaměstnanosti je jednou z vládních priorit, odsouhlasila vláda dne 29. června 2005 navýšení objemu prostředků na APZ o 200 mil. Kč. Tyto prostředky jsou však určeny primárně na investiční pobídky. MPSV v letošním roce navyšovalo rozpočty úřadů práce už třikrát.

Veřejně prospěšné práce definuje zákon o zaměstnanosti jako časově omezené pracovní příležitosti. Je zcela v kompetenci místně příslušného úřadu práce, zda s ohledem na situaci na trhu práce, strukturu evidovaných uchazečů a další ukazatele uzavře s obcí dohodu a poskytne jí příspěvek na VPP. Tyto příspěvky však nejsou nárokové. Starostové obcí v mnoha případech přivykli tomu, že si prostřednictvím nástrojů APZ „vylepšují“ rozpočet obce, protože si jejich prostřednictvím zajišťují služby, které by jinak museli zabezpečit v rámci vlastního rozpočtu. Vzhledem k tomu, že někteří starostové posouvají stav vzájemné prospěšnosti a užitečné spolupráce mezi obcí a úřadem práce do pozice nároku, nemůže MPSV tento postoj akceptovat.

Starostové se mýlí...

České sdělovací prostředky věnovaly mimořádnou pozornost akcím starostů z Hranicka a Šumperska, zaměřeným na protesty proti údajnému „zastavení podpory veřejně prospěšných prací státem“. Za Šumpersko se sice vyjadřovat nemohu, ale za přerovský region, jehož je Hranicko součástí, musím uvést několik připomínek.

MPSV rozděluje prostředky určené státním rozpočtem na APZ úřadům práce podle aktuální situace na trhu práce v regionu vymezeném územím okresů a prognózy vývoje v daném rozpočtovém roce. Jestli platí, že správce kapitoly – MPSV – může rozdělit jen tolik peněz, kolik má k dispozici, totéž platí i pro úřad práce. Proto i letošní rozpis na jednotlivé nástroje APZ doznal proti loňskému změny. Prostředky na rekvalifikace jsou o 7,36 mil. Kč nižší, na veřejně prospěšné práce pak o 1,33 mil. Kč, naproti tomu jsme zvýšili rozpočet pro podporu zaměstnanosti zdravotně postižených osob o 901 tisíc Kč.

Co se týče regionu Hranicko, tento je delší dobu zvýhodněn v rámci veřejných prací s ohledem na velkou aktivitu starostů 11 obcí, které tvoří dobrovolné sdružení obcí Hranicko. Zvýhodnění zdokumentuji na několika číslech.

V okrese Přerov je 68 625 ekonomicky aktivních obyvatel, z toho na Hranicku žije 17 441, tj. 25 %. Uchazečů o zaměstnání je v okrese 8246, z toho na Hranicku 1801, což je 22 %. A kolik prostředků na veřejné práce bylo rozděleno? Z celkové sumy 9 980 000 Kč bylo na Hranicko určeno 4 000 000 Kč, což je celých 40 %, a od začátku roku zde bylo vytvořeno 109 míst.

Dále bych se chtěl dotknout několika omylů, kterých se dopustili buď zpravodajové médií, kteří se problematikou zabývali, nebo samotní starostové ve svých veřejných vyjádřeních. Předně stát nezastavil podporu veřejně prospěšných prací, ale dohody mezi úřadem práce a obcemi byly ukončeny k datu, ke kterému to bylo sjednáno. Obce nejsou nuceny své zaměstnance propustit, ale v případě potřeby je zaměstnávat dále a hradit mzdové náklady ze svého rozpočtu. Po ukončení pracovního poměru tito lidé neskončí pod mostem, jak se vyjádřil jeden ze starostů pro Hospodářské noviny, ale vrátí se do evidence a budou zajištěni podporou a sociálními dávkami do výše životního minima. Omylem je též míra nezaměstnanosti v obci Bělotín, není to 15 %, jak uvedly HN, ale „pouze“ 12,4 %.

Na závěr nutno zdůraznit, že mimo prostředků ze státního rozpočtu mohou obce, dobrovolné svazky obcí a jiné neziskové organizace využívat zdrojů z Evropských strukturálních fondů. Úřad práce v Přerově už v tomto směru aktivně spolupracuje s řadou předkladatelů projektů v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů i z Hranického regionu. Cílem je řešit podporu lidí ohrožených sociálním vyloučením a zvyšovat zaměstnanost na venkově.

Ing. Michal Langoš, PhDr. Jaroslav Karlík
Úřad práce v Přerově

KALEIDOSKOP

Kulatý stůl na Kampě

Od prvního července 2006 dojde zřejmě k největší změně v oblasti sociálních dávek za posledních deset let. Pokud je schválí Parlament a podepíše prezident, nabudou účinnosti návrhy zákona o životním a existenčním minimu, zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím nových právních předpisů. Naše ministerstvo považuje za důležité, aby podstatu změn lidé pochopili a aby se k nim dostalo co nejvíce informací. Z toho důvodu se také 18. srpna t. r. uskutečnil v prostorech Lichtenštejnského paláce na pražské Kampě netradiční kulatý stůl. Setkali se zde zástupci našeho ministerstva a ministerstva pro místní rozvoj s novináři, zástupci nestátních neziskových organizací a Svazu měst a obcí.

Ženská práva jsou lidská práva

Dva bezplatné specializované vzdělávací semináře o ženských právech a rovnosti žen a mužů, feminismu a genderových studiích pro pedagogické a sociální pracovnice a pracovníky a studentky a studenty příslušných oborů pořádá Nezávislé sociálně ekologické hnutí – NESEHNUTÍ Brno. O víkendu 5.–6. listopadu se koná dvoudenní pedagogicky zaměřený seminář (přihlášky do 16. 10.) a 1. a 8. prosince pak seminář zaměřený na oblast sociální práce (přihlášky do 6. 11.). Více informací na http://zenskaprava.ecn.cz.

Co dělat při ztrátě zaměstnání?

Centrum pro výzkum veřejného mínění nedávno zveřejnilo výsledky svého průzkumu na téma „Jak bychom postupovali při ztrátě zaměstnání?“ Dvě třetiny dotázaných (přesně 62 %) se vyjádřilo, že v takovém případě by se snažilo najít zaměstnání odpovídající jejich vlastním představám. 37 % dotázaných by naopak přijalo zaměstnání jakékoliv. Jak se dá předpokládat, zaměstnání podle svých představ by hledali lidé s vyšším vzděláním, s dobrou životní úrovní, vedoucí pracovníci apod. Lidé dělnických profesí a lidé, kteří už jednou nezaměstnaní byli, by pak příliš vybíraví nebyli.

LETÁKY MPSV

Sociální služby

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Kdo sociální služby poskytuje

Ministerstvo práce a sociálních věcí je zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče. Na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb dbají obce a kraje, a to zejména zjišťováním skutečných potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení; kromě toho samy zřizují organizace poskytující sociální služby. Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby, které nabízejí široké spektrum služeb, jsou rovněž významnými poskytovateli sociálních služeb.

Způsoby pomoci

Sociální poradenství – poskytuje osobám v nepříznivé sociální situaci bezúplatně potřebné informace přispívající k řešení jejich situace.

Sociálně zdravotní služby – napomáhají k zajištění fyzické a psychické soběstačnosti. Jsou určeny osobám, které již nepotřebují akutní zdravotní lůžkovou péči, ale současně jsou natolik nesoběstačné, že potřebují pomoc druhé osoby při každodenních úkonech, a tato pomoc jim z objektivních důvodů nemůže být zajištěna v domácím prostředí.

Sociální rehabilitace – jedná se o soubor specifických činností zaměřených na nácvik potřebných dovedností osoby se zdravotním postižením směřujících k dosažení samostatnosti a soběstačnosti. Cílem je nalezení vhodného pracovního uplatnění.

Osobní asistence – poskytuje se v přirozeném sociálním prostředí osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby.

Pečovatelská služba – poskytuje se dětem, osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, a to v přirozeném prostředí i ve specializovaných zařízeních.

Průvodcovská, předčitatelská a tlumočnická služba – poskytuje se osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž schopnosti jsou sníženy v oblasti orientace nebo komunikace, a napomáhá jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti.

Služby rané péče – poskytují se rodičům dítěte ve věku do 7 let, které je osobou se zdravotním postižením nebo jehož vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého sociálního prostředí.

Podporované bydlení – je sociální služba poskytovaná osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby.

Odlehčovací služby – jsou ambulantní nebo pobytové služby poskytované osobám se zdravotním postižením a seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, o které jinak pečuje osoba blízká v domácnosti; cílem služby je umožnit pečující osobě nezbytný odpočinek.

Centra denních služeb – poskytují ambulantní služby ve specializovaném zařízení s cílem posílit samostatnost a soběstačnost osob se zdravotním postižením a seniorů v nepříznivé sociální situaci, která může vést k sociálnímu vyloučení.

Stacionáře denní a týdenní – poskytují ambulantní a pobytové služby ve specializovaném zařízení seniorům, osobám se zdravotním postižením a osobám ohroženým užíváním návykových látek, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením – poskytují dlouhodobé pobytové služby osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby.

Domovy pro seniory – poskytují dlouhodobé pobytové služby seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby.

Azylové domy – poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení.

Domy na půl cesty – poskytují pobytové služby na přechodnou dobu pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež.

Chráněné bydlení – je dlouhodobá pobytová služba poskytovaná osobám se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Chráněné bydlení má formu individuálního nebo skupinového bydlení.

Kontaktní centra – jsou nízkoprahová zařízení navazující kontakt s osobami ohroženými závislostí na návykových látkách.

Telefonická krizová intervence – je soubor metod a technik krizové práce s klientem v situaci, kterou osobně prožívá jako zátěžovou, nepříznivou a ohrožující, založený na jednorázovém nebo opakovaném telefonickém kontaktu.

Krizová pomoc – je ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou situaci vlastními silami.

Nízkoprahová denní centra – poskytují ambulantní služby pro osoby bez přístřeší.

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež – poskytují ambulantní služby dětem a mládeži ohroženým sociálním vyloučením.

Noclehárny – poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování.

Služby následné péče a doléčovací – jsou ambulantní služby poskytující následnou péči osobám s chronickou psychickou poruchou a osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ambulantní nebo ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení nebo které abstinují.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – jsou ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého existují rizika ohrožení jeho vývoje nebo je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě obtížné sociální situace, kterou rodiče nedokážou sami bez pomoci překonat.

Terapeutické komunity – poskytují pobytové služby na přechodnou dobu pro osoby závislé na návykových látkách nebo osoby s chronickou psychickou poruchou, které mají zájem o začlenění do běžného života.

Terénní programy – jsou služby poskytované osobám, které vedou nebo jsou ohroženy rizikovým způsobem života. Služba je určena pro problémové skupiny dětí a mládeže, uživatele drog, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny.

Více naleznete v informačních letácích MPSV, které jsou (i v anglické verzi) k dispozici v Informační kanceláři MPSV, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2 a na úřadech práce, nebo na webových stránkách www.mpsv.cz.

WORLD OF WORK The Magazine of the ILO

Globální aliance proti nucené práci

Je nucená práce problém minulosti? Nová zpráva ILO ukazuje, že jde o velmi aktuální závažný problém, který je navíc velmi obtížně postižitelný. Odhaduje se, že její obětí je celosvětově 12,3 milionu lidí, z nichž asi polovina jsou děti.

Většina lidí se domnívá, že nucená práce je dřina po dlouhou pracovní dobu za obtížných podmínek. Aby šlo skutečně o nucenou práci, musí být splněny další dvě podmínky: práce nesmí být prováděna dobrovolně a musí být vykonávána pod pohrůžkou sankce. Tato pohrůžka má mnohdy formu bití, týrání nebo sexuálního zneužití, může však jít i o zabavení dokumentů nebo o pohrůžku deportací.

Nucená práce je všudypřítomná. Je to problém skrytý před zraky veřejnosti. Nejvíce pozornosti se věnuje obchodu s lidmi. Studie ILO však uvádí, že představuje jen asi pětinu celkového objemu nucené práce.

Zpráva zpochybňuje převažující názory na povahu nucené práce a její projevy. Mnozí argumentují, že základní příčinou nucené práce je chudoba a že pouze její vymýcení bude současně znamenat konec nucené práce. Toto tvrzení však přehlíží skutečnost, že v mnohých případech nucená práce chudobu vytváří a je zábranou úniku z ní. Například v jižní Asii nemají lidé z nejnižších kast a domorodé obyvatelstvo prakticky přístup k legitimní práci. Přistupují proto na různá uspořádání povinné práce a doufají, že poskytnuté půjčky splatí. Odměna za jejich práci je však tak nízká, že se jim to nemůže podařit, a dluhy se přenášejí na další rodinné příslušníky a na další generace, které pak trvale žijí v akutní chudobě.

Jiným způsobem zadlužování pracovníků je poskytovat jim zálohu na mzdu. Například v uhelných dolech v Pákistánu nebo při práci v nepřístupných lesních oblastech dostávají náborem získaní lidé značně vysoké zálohy a doufají, že dluh splatí z odměny za práci. Větší část těchto peněz mnohdy utratí při organizovaném soustředění dříve, než začnou pracovat. Zadlužení tak většinou narůstá a lidé jsou odsouzeni k po léta trvající nucené práci. Těm, kteří se snaží utéci, hrozí tělesné tresty od dozorců.

Velmi znepokojivé zjištění, k němuž došla studie, se týká spojitosti mezi nucenou prací a globalizací. V klimatu deregulace trhů a stále méně omezených tržních uspořádání již to nejsou vlády nebo armáda, které jsou nejvíce odpovědné za nucenou práci, ale hlavní úlohu v tomto směru přebírají soukromí agenti, organizace a různí zprostředkovatelé. První „globální zpráva“ o nucené práci z r. 2001 označila obchod s lidmi za odvrácenou stranu globalizace. Současná zpráva zachází ještě dál a odhaluje, jak globalizace podněcuje v různých prostředích k narůstání nucené práce. Intenzivní konkurenční prostředí nutí k snižování nákladů, které v extrémních případech může vést k nucené práci. V některých případech tento tlak na snižování nákladů působí současně s dvěma dalšími trendy.

Jedním z nich jsou velké počty migrujících pracovníků. Tito lidé se obávají oznámení jejich nelegálního pobytu úřadům a následné deportace a jsou ochotni přijmout podmínky, které považují za menší zlo. Druhým trendem je pokračující deregulace trhů práce. Podle argumentace liberálních ekonomů uvolnění pracovního zákonodárství zajistí pružné uspořádání pracovních vztahů a lepší funkci ekonomiky. Je zřejmé, že uvolnění nebo neexistence pravidel má zničující sociální důsledky. Nespoutané trhy znamenají omezení působnosti inspekce práce a současně se rychle množí počet neregistrovaných firem, které provozují svou činnost na okraji zákona. Důsledkem je mj. nárůst nucené práce. Rozsáhlé zneužívání znevýhodněných a ochrany zbavených lidí v dnešním světě neznamená nic menšího než rozsáhlé selhání trhu práce, státních institucí a regulace.

ILO vyzývá ke „globální alianci proti nucené práci“, do níž by se měly zapojit vlády, organizace zaměstnavatelů a pracovníků, rozvojové agentury a mezinárodní finanční instituce s cílem uskutečnit čtyřletý akční plán ILO. Důležitou roli musí sehrát řadoví občané, kteří by se měli zajímat o způsob, jak se vyrábí cukr, boty a další zboží, které kupují. Dny robotáren a podobných výrobních zařízení by měly být pod tlakem veřejnosti sečteny. Nucená práce je sociální zlo, které by nemělo mít místo v moderní společnosti.

PRAMEN: GLOBAL ALLIANCE AGAINST FORCED LABOUR - STUDIE ILO, 2005.

FOTO: ©INTERNATIONAL LABOUR ORGANIZATION/CROZET M.

Moderní tatínek

Stále rostoucí počet evropských rodin má potíže s vyvážením práce v zaměstnání s rodinnými povinnostmi. V důsledku toho zesílila poptávka po inovativní sociální politice a změně pohledu na vztahy mezi sociálním státem, trhem práce a životem rodin.

Touto problematikou se zabývá studie ILO nazvaná „Rovnost pohlaví a důstojná práce: dobrá praxe na pracovišti“. Studie čerpá z praxe a zkušeností 25 zemí a dokládá, jak vlády, zaměstnavatelé a odbory zabudovaly rovnost pohlaví do svých institucionálních struktur, politik, programů a aktivit.

Některé skandinávské státy zavedly mateřskou dovolenou již v 19. století a nyní pokračují v tradicích progresivní rodinné politiky. K novým přístupům patří záruka práva na péči o dítě, sdílený přístup k rodičovské dovolené, „otcovská dovolená“ a peněžní dávky za péči poskytovanou doma. Většina států EU uzákonila placené volno pro otce – od dvou dnů ve Španělsku po dva týdny ve Francii. V čele tohoto žebříčku je stát mimo EU – Norsko, poskytující po narození dítěte otcům čtyři týdny dovolené, navíc k 11 měsícům dovolené, na které má nárok matka. Norsko zavedlo toto opatření v r. 1993 s cílem podnítit otce k aktivnější roli při péči o dítě v prvním roce jeho života. Tyto čtyři týdny není možné převést na matku, a když si je otec nevybere, jsou ztraceny. Otcové si tuto dovolenou mohou vybrat bez ohledu na to, zda matka zůstává doma nebo se vrátí do práce. Během otcovské dovolené mohou být tedy oba rodiče doma. Otec si však tuto dovolenou nesmí vzít během prvních šesti týdnů po narození dítěte.

Při přípravě právního rámce pro toto uspořádání byla vůdčí zásadou rovnost příležitostí, snaha o podporu účasti žen na trhu práce a povzbuzení mužů, aby si uvědomili svůj podíl na péči o dítě. Zavedení kvóty otců znamenalo prodloužení dovolené v souvislosti s narozením dítěte, tedy žádné krácení nároku matky.

Studie ILO poskytuje přehled o krocích přijatých různými vládami nebo dohodnutých mezi sociálními partnery, a obsahuje tedy soubor prvků dobré praxe. Umožňuje tak porovnání a nalezení aspektů, které jsou relevantní pro situace v různých zemích.

PŘELOŽIL: ING. ZDENĚK DRABEŠ

Některé důležité údaje (platnost k 1. září 2005)

ŽIVOTNÍ MINIMUM * (ŽM měsíčně) od 1. 1. 2005	částka na výživu a ostatní základní osobní potřeby:	děti do 6 let věku 1720 Kč, 6-10 let 1920 Kč, 10-15 let 2270 Kč, nezaopatřené dítě 15-26 let 2490 Kč, ostatní občané 2360 Kč	
	částka na domácnost:	jednotlivec 1940 Kč, 2 osoby 2530 Kč, 3-4 osoby 3140 Kč, 5 a více osob 3520 Kč	
MINIMÁLNÍ MZDA * od 1. 1. 2005	pro zaměstnance odměňované měsíční mzdou:	7185 Kč (při týdenní pracovní době 40 hodin), tj. 42,50 Kč/hod.	
MINIMÁLNÍ MZDOVÉ TARIFY * (při týdenní pracovní době 40 hod.) od 1. 1. 2005	1. tarifní stupeň:	42,50 Kč/hod.	7185 Kč/měs.
	2. tarifní stupeň:	44,30 Kč/hod.	7480 Kč/měs.
	3. tarifní stupeň:	46,20 Kč/hod.	7810 Kč/měs.
	4. tarifní stupeň:	48,80 Kč/hod.	8240 Kč/měs.
	5. tarifní stupeň:	51,90 Kč/hod.	8770 Kč/měs.
	6. tarifní stupeň:	55,70 Kč/hod.	9420 Kč/měs.
	7. tarifní stupeň:	60,10 Kč/hod.	10 160 Kč/měs.
	8. tarifní stupeň:	65,20 Kč/hod.	11 020 Kč/měs.
	9. tarifní stupeň:	70,90 Kč/hod.	11 980 Kč/měs.
	10. tarifní stupeň:	77,80 Kč/hod.	13 150 Kč/měs.
	11. tarifní stupeň:	86,10 Kč/hod.	14 550 Kč/měs.
	12. tarifní stupeň:	95,60 Kč/hod.	16 160 Kč/měs.
CESTOVNÍ NÁHRADY * od 1. 1. 2005	výše stravného za každý kalendářní den pracovní cesty:	5-12 hod. 58-69 Kč, 12-18 hod. 88-106 Kč, nad 18 hod. 138-165 Kč	
	náhrada za použití vlastního vozidla:	spotřeba PH + sazba za 1 km jízdy: jednostopá vozidla a tříkolky 1,00 Kč, osobní motorová vozidla 3,80 Kč	
	průměrné ceny PH:	Benzin 91° Speciál 27,10 Kč; benzin 91° Normal 27,50 Kč; Benzin 95° Super 27,40 Kč; benzin 98° Super plus 31,00 Kč; motorová nafta 26,60 Kč	

NEMOCENSKÉ DÁVKY * (od 1. 1. 2004)	první 3 kalendářní dny prac. neschopnosti 25 % z denního vyměřovacího základu, za každý další kalendářní den 69 % z denního vyměřovacího základu Denní vyměřovací základ: za dobu prvních 14 kalendářních dnů prac. neschopnosti se z částky do 480 Kč počítá 90 %, z částky 480-690 Kč 60 %, k částce vyšší se nepřihlíží. Od 15. kalend. dne prac. neschopnosti se částka do 480 Kč počítá v plné výši, z částky 480-690 Kč se počítá 60 %, k částce vyšší se nepřihlíží.	
PODPORA PŘI OŠETŘOVÁNÍ ČLENA RODINY * (od 1. 1. 2004)	69 % za kalendářní den z denního vyměřovacího základu	
POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ * důchodové (DP) a nemocenské pojištění (NP) a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (SPZ)	Sazby pojistného z vyměřovacího základu:	
	u organizace a malé organizace:	26 %, z toho 3,3 % na NP, 21,5 % na DP a 1,2 % na SPZ
	u zaměstnanců:	8 %, z toho 1,1 % na NP, 6,5 % na DP a 0,4 % na SPZ
	u OSVČ:	29,6 % na DP a SPZ, z toho 28 % na DP a 1,6 % na SPZ a 4,4 % na NP (dobrovolné)
	u osob dobrovolně účastných DP:	28 % na DP
POJISTNÉ NA ZDRAVOTNÍ POJIŠTĚNÍ *	OSVČ:	13,5 % z vyměřovacího základu
	zaměstnanci:	4,5 % z vyměřovacího základu
	zaměstnavatel:	9 % z vyměřovacího základu
DÁVKY SSP BEZ ZÁVISLOSTI NA VÝŠI PŘÍJMU *	rodičovský příspěvek:	1,54násobek částky ŽM na výživu a ostatní základní osobní potřeby rodiče
	porodné:	1 dítě – 5násobek částky na osobní potřeby tohoto dítěte, 2 děti – 6násobek úhrnu částek na jejich osobní potřeby, 3 a více dětí – 10násobek úhrnu částek na jejich osobní potřeby
	pohřebné:	5000 Kč

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI **	průměr za rok 1998: 6,0 %, 1999: 8,5 %, 2000: 9,0 %, 2001: 8,5 %, 2002: 9,2 %, 2003: 9,9 %, srpen 2005: 8,9 % (nová metodika) 9,6 % (původní metodika)		
NEZAMĚSTNANÍ EVIDOVANÍ ** k 31. 8. 2005	celkem:	505 254	
	z toho:	270 315 žen	
		74 666 osob se zdravotním postižením	
		30 892 absolventů škol a mladistvých	
VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA ** (VPM) k 31. 8. 2005	celkem za ČR:	59 296	
UCHAZEČI NA VPM **	průměrný počet uchazečů na 1 VPM k 31. 8. 2005: 8,5		
PRŮMĚRNÁ VÝŠE STAROBNÍHO DŮCHODU (sólo) celkem 1)	červen 2005: 7730 Kč		
BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI *** (v roce 2004)	počet nemocí z povolání nově zjištěných:	916	
	počet prac. úrazů bez následné prac. neschop.:	27 555	
	smrtelné úrazy:	168	
PRACOVNÍ ÚRAZY S PN NAD 3 DNY *** (ČR celkem)	v roce 2004: 79 166		
DÁVKY DŮCHODOVÉHO ZABEZPEČENÍ **** výdaje v 1. pololetí 2005 (v tis. Kč)	celkem:	121 595 830	
	v tom:	starobní	87 655 006
		plný invalidní	17 481 714
		částečný invalidní	5 244 667
		vdovský	9 034 669
		vdovecký	818 491
		sirotčí	1 361 283
PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ MZDA ***	2003 2): celkem v národním hospodářství 16 920 Kč, PS 16 955 Kč, NS 16 800 Kč		
podnikatelská sféra (PS)	2004 2): celkem v národním hospodářství 18 035 Kč, PS 18 116 Kč, NS 17 761 Kč		
nepodnikatelská sféra (NS)	1. pololetí 2005 2): celkem v národním hospodářství 18 220 Kč, PS 18 317 Kč, NS 17 895 Kč		
ZÁKLADNÍ UKAZATELE POPULAČNÍHO VÝVOJE *** v 1. čtvrtletí 2005 2)		absolutní údaje	relativní údaje
	sňatky	5458	2,2
	rozvody	7893	3,1
	živě narození	24 232	9,6
	zemřelí	29 179	11,6
	celkový přírůstek	3136	1,2
	střední stav obyvat.	10 222 246	x
PRŮMĚRNÝ POČET DŮCHODOVĚ POJIŠTĚNÝCH OSOB ****	zaměstnanci celkem	2. čtvrtletí 2004	4 015 767
		1. čtvrtletí 2005	4 033 613
		2. čtvrtletí 2005	4 094 138
	OSVČ vykonávající činnost	2. čtvrtletí 2004	965 182
		1. čtvrtletí 2005	924 210
		2. čtvrtletí 2005	922 245
	OSVČ povinné platit zálohy na důchodové pojištění	2. čtvrtletí 2004	741 485
		1. čtvrtletí 2005	743 415
		2. čtvrtletí 2005	743 770

* hodnoty stanovené zákonem nebo nařízením vlády
** pramen MPSV; *** pramen ČSÚ; **** pramen ČSSZ
1) důchod vyplácen samostatně (bez současně vypláceného pozůstalostního důchodu)
2) předběžné údaje

● Práce a sociální politika – měsíčník Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ● registrace: MK ČR E 4124, ISSN 0049-0962 ● vydává MPSV ve vydavatelství Press Publishing Group, s. r. o., Neklanova 15/122, Praha 2, IČ 27110117 ●
● šéfredaktor: Tomáš Rezek ● redakční rada: Ing. Zdeněk Škromach (předseda), Mgr. Vladimír Hrubý (výkonný místopředseda), Mgr. Helena Lisá (tajemnice), Jiří Kratochvíl, Jiří Janata, Ing. Alena Nohejlová, Ing. Petr Víšek,
Ing. Eva Holánová, JUDr. Vladimír Vořišek, Ing. Marta Ženíšková, PhDr. Václav Kužel, Mgr. Blanka Štětková, JUDr. Eva Rážová, JUDr. Jaroslav Jakubka, Mgr. Ivana Kroftová, Mgr. Martina Tóthová ● DTP: Ing. Pavel Huml ●
● adresa redakce: Press Publishing Group, s. r. o., Nekázanka 11, 110 00 Praha 1, tel. 224 012 830, fax: 224 112 831, email: info@pressgroup.cz ● tiskne VLTAVA-LABE-PRESS, a. s. ● Internetová podoba na: www.noviny-mpsv.cz ●